

Sluttrappport museumsprogram

Navn på virksomhet	<i>Vest-Agder-museet IKS</i>
Organisasjonsnummer	<i>NO 989072048</i>
Kontaktperson	<i>Kathrin Pabst</i>
Telefonnummer kontaktperson	<i>0047 - 93246157</i>
E-postadresse kontaktperson	<i>Kathrin.Pabst@vestagdermuseet.no</i>
Prosjekttittel	<i>Sammen om fortellingen, lokalt og internasjonalt</i>

Kort oppsummering av prosjektet

Vest-Agder-museet har i en årrekke arbeidet med samfunnsrollen gjennom ulike tilnærminger, internt i organisasjonen, sammen med samarbeidspartnere og i ulike utstillings- og formidlingsprosjekter.

I prosjektet “Sammen om fortellingen lokalt og internasjonalt” har vi utvidet og intensivert arbeidet med to aspekter som vi tidligere ikke har utforsket, og som vi mener har stor overføringsverdi til andre museer:

- 1) Implementering og integrering av samfunnsrollen i daglig drift og annet arbeid i museet
- 2) målrettet tilnærming til samfunnsrollearbeid internasjonalt.

I førstnevnte inngikk også utforskningen av spørsmål knyttet til involvering og medvirkning av ulike grupper fra lokalsamfunnet. I sistnevnte inngikk videreutvikling av et internasjonalt samarbeidsprosjekt som museet i 2019 fikk tilslag på.

Siden dette internasjonale samarbeidsprosjektet («*Identity on the Line*») har blitt omtalt i delrapportene, har en egen nettside (www.i-on.museum), og baserer seg i sin helhet på museenes samfunnsrolle, konsentrerer vi oss i det følgende om 1).

Kort omtale av bakgrunn og problemstillinger

Vest-Agder-museet har lenge jobbet med samfunnsrollen, men ikke gått systematisk til verks når det kom til intern forankring og samarbeid med eksterne. Det var dette vi ville gripe fatt i med våre hovedspørsmål:

- # Hvordan kan man aktivt videreføre, utvide og implementere kunnskap om arbeid med samfunnsrollen og omsette den i museets daglige drift?
- # Hvordan kan lokalbefolkningen involveres i arbeidet med våre faste, lokalhistoriske utstillinger på en naturlig, og samtidig systematisk, måte?
- # Og kan vi øke lærdommen ytterligere ved umiddelbart å bruke nye erfaringer i et internasjonalt samarbeid?

Svaret på sistnevnte er ja, og vi har tatt i bruk erfaringer fra dette prosjektet og det internasjonale prosjektet vi har fått gjennomslag for, vekselvis i begge de øvrige.

For å jobbe med de første to områdene, tok vi utgangspunkt i at involvering og eksternt samarbeid er veien å gå for å bli en enda viktigere samfunnsaktør i lokalmiljøet.

Samtidig visste vi godt at det var knappe menneskelige ressurser på museet, og at vi måtte finne effektive måter å arbeide på for å forankre eksternt samarbeid internt i institusjonen.

Kort omtale av gjennomføring og metode, herunder eventuelle avvik

Metoden vi har lagt opp til for implementering av samfunnsrollen i daglig arbeid ved museet, var å konsentrere oss om medvirkning og involvering i arbeidet med lokalhistoriske utstillinger; utstillinger som det etter hvert skal jobbes med på alle av museets avdelinger.

Til dette prosjektet har vi samlet formidlerne fra tre avdelinger som har jobbet med hver sin lokalhistoriske utstilling i den tidsperioden dette prosjektet varte. De andre kollegaene ved museets øvrige avdelinger har blitt informert om prosjektet på fellesmøter, i lunsjpausene og gjennom nettartikler/avisartikler som har blitt trukket frem.

Mens prosjektgruppen hele tiden har diskutert metoder, fremgangsmåter og utfordringer sammen, har vi valgt ulike fremgangsmåter ved hver av de tre avdelingene. Samtidig var flere ramme faktorer de samme, slik at vi etterpå kunne sammenligne resultatene så effektivt som mulig.

Konkret har vi invitert til tett samarbeid med lokalbefolkningen ved avdeling Kristiansand kanonmuseet, Mandal museum og Flekkefjord museum. Mens vi ved Kristiansand kanonmuseet tok utgangspunkt i å involvere ungdomsskoleelever i arbeidet med formidling av krigens kulturminner, har vi ved Mandal museum konsentrert oss om å involvere samme aldersgruppe av elever i arbeidet med å få frem kunnskap om arbeidsvilkår for foreldre og besteforeldre. Delprosjektet ved Flekkefjord har foregått lengst – over hele prosjektperioden - og involvert flest målgrupper (barnehagebarn, ulike skoletrinn, lokalbefolkningen generelt og eldre, i et prosjekt om livet i småbyen Flekkefjord.

Alle tre delprosjekter har brukt følgende metoder:

- Tett samarbeid med lærere, ansatte ved barnehagen eller eldrehjem
- Grundig forberedelse og utførlig informasjon om prosjektet, dets formål og sluttresultat
- Gjennomgående bruk av samtykkeerklæringer
- Kontinuerlig samarbeid og overføring av lærdom fra kollegaene som jobbet med de andre to delprosjektene.

Noen forskjeller var planlagt:

- Ved kanonmuseet involverte vi vår militærhistoriker og en filmskaper, for å gi en innføring i det historiske bakteppet for prosjektet og for å gi elevene mulighet til å videreutvikle sine tekniske ferdigheter.
- Ved Mandal museum ba vi også om gjenstander.
- Temaer og hvorvidt disse kunne være interessante for elevene, hadde visse avvik.
- Kanonmuseets prosjekt forutsatte delvis interesse for krigen, mens Flekkefjords tema, livet i Flekkefjord, var personlig per se.

I etterkant ser vi noen få **avvik** i prosjektet, samtidig som disse hadde større økonomiske konsekvenser:

- Det var mindre behov for teknisk utstyr enn vi trodde, og det tekniske utstyret vi har kjøpt, var rimeligere enn vi hadde beregnet på forhånd, blant annet på grunn av synkende priser.
- Prosjektet var betraktelig mer tidkrevende enn vi trodde, og bruken av arbeidstid var svært høy. Hovedgrunnen var at veien ble til, mens vi gikk – og at vi lærte underveis, at vi for eks. ikke hadde vært gode nok til å forklare at samtykkeerklæringen var avgjørende for deltagelsen. Elever som ikke hadde levert den, kunne ikke være med

i utstillingen – og akkurat det skulle vise seg å være noe elevene ble veldig stolte av. Derfor brukte vi mye tid på å sørge for å få dokumenter og opplysninger på plass, noe som skulle ha blitt levert i forveien.

- Til syvende og sist har koronaen forsinket prosjektene i Mandal og Flekkefjord, og til dels forhindret deltagelse fra noen planlagte elevgrupper i Flekkefjord.

Kort oppsummering av prosjektets resultater og effekter

Vi har gjort ulike erfaringer ved de tre avdelingene, og resultatene kan kort oppsummeres slik:

Kristiansand kanonmuseet:

- Å bruke en historiker som skulle inspirere ungdommene gjennom detaljert fagkunnskap, har ikke fungert. Elevene ble heller demotiverte av all informasjon som fantes allerede, og de ga senere i evalueringsskjemaene uttrykk for at det var historikernes jobb å formidle historiske fakta.
- Elevene ble engasjerte når de ble personlig berørt, her i form av en samtale/et intervju med sine besteforeldre eller foreldre. Her kunne de velge innfallsvinkel selv og lage intervju til sin egen historie som de selv hadde mest kunnskap om.
- Rammene rundt prosjektet måtte være meget enkle, både når det kom til teknologiske hjelpemidler og samtykkeerklæringen.

Mandal museum:

- Å tilhøre en gruppe viste seg å være svært viktig for ungdommene. Jo flere som engasjerte seg, jo flere ble dratt med. Mens det i første omgang var «flaut» for noen å høre seg selv snakke i intervjuene med familiemedlemmer, ble det mer normalt etter at flere gjorde det samme. Andre ønsket ikke å ta opp sin egen stemme, noe museets formidler tolket dithen at det var elevenes måte «å ta kontroll» på.
- Samtykkeerklæringer ble særdeles viktige når man forstod at andre ble presentert i en fysisk utstilling, mens man selv ikke kunne være med fordi man ikke hadde tatt samtykket på alvor.
- Elevene ble svært stolte av resultatet, men kunne ikke se utstillingen for seg før den tok fysisk form.

Flekkefjord museum:

- De fleste av barnehagene, skolene og eldrehjem hadde fra før et godt og tett forhold til museet som ble hyppig brukt av de fleste. Det gjorde jobben mye enklere for museet enn ved for eks. kanonmuseet, der vi først måtte bygge opp elevenes tillit til oss.
- At man tidligere hadde samarbeidet med lærerne, gjorde det enkelt å gi rom og tillit for å finne sin egen tilnærming til oppgavene.
- Lokalpolitikere lot seg ikke engasjere, til tross for flere forsøk.

Ser man på effektene prosjektet har fått, finner vi dem på to plan: a) innad i museet og b) i samarbeid med eksterne. Prosjektets fremgangsmåte og metode har **innad i museet** ført til:

- At medlemmer i prosjektgruppen/ansatte fra tre avdelinger har inspirert hverandre i stor grad. Det har vært nyttig å dele erfaringene kontinuerlig og å lære av hverandres erfaringer.
- At vi anser det som mye enklere nå å inspirere andre kollegaer ved institusjonen til å jobbe på samme måte med eksternt involvering. Vi ser også viktigheten av å engasjere

dem underveis med små «jobber» som for eks. innlesning av en tekst.

- At vi rett og slett vil sammenfatte våre erfaringer som «banebrytende» i den forstand at de virkelig har åpnet øyene våre for verdien av eksternt samarbeid - spesielt når det gjelder intervjuer som andre gjennomfører i sin familie.

I *samarbeid med eksterne* har prosjektet ført til flere uventete synergieffekter, spesielt når vi hadde kommet til et punkt i samarbeid der elevene eller samarbeidspartnerne (lærere, ansatte i barnehagen eller eldreheim) overtok styringen selv. Det vi da så var:

- At det oppstod et eierforhold til utstillingen/prosjektets resultater som gjorde alle involverte stolte.
- At elevens tidligere prestasjoner i skolesammenheng hadde lite å si for kvaliteten av deres bidrag. Selv elever som presterte mindre bra i andre skolesammenhenger, leverte fantastiske intervjuer og historier.
- At museet har bidratt til samtaler mellom generasjoner innad i familiene ved å engasjere ungdommer til å intervju besteforeldrene og foreldrene sine.
- At museet derved nærmest automatisk ble mer relevant for alle involverte generasjoner som så museet og dets funksjon som historieformidlende institusjon med nye øyne. Vårt slagord «Vi forteller DIN historie» fikk en ny betydning som vi ikke hadde forutsett da vi laget det.
- *For at slike medvirknings- og involveringsprosjekter blir til vinn-vinn prosjekter for alle involverte, trengs trygge rammer og tillit (se neste avsnitt om overføringsverdi).*

Vi mener at vi har lært mye gjennom dette prosjektet og kommet et godt stykke videre på veien mot økt innflytelse og medvirkning fra eksterne i museets arbeid, større relevans og aktualitet for lokalbefolkningen og intern refleksjon og integrering.

Kort om hvordan prosjektet kan videreføres eller ha overføringsverdi til andre

Innad i Vest-Agder-museet videreføres prosjektet gjennom skriftlig forankring i et av museets sentrale strategidokumenter, formidlingsplanen. I tillegg har prosjektet ført til et nytt, økt kunnskapsnivå hos mange av museets ansatte. Deltakerne i prosjektgruppen og deres kollegaer ved de tre involverte avdelingene har fått en økt forståelse for verdien av involvering av eksterne, og funnene har blitt formidlet på fellesmøter også til de ansatte ved museets øvrige avdelinger. Vi mener at vi derved har forankret arbeidsmåten ytterligere i det daglige arbeidet ved museet.

Prosjektets resultater har overføringsverdi for andre gjennom økt oppmerksomhet på sentrale problemstillinger vi har identifisert:

- Museer bør ikke være redd for at eksterne vil ha for mye makt, men heller for at de ikke har et eierforhold til museet. Her må det tilføyes at vi ikke har undersøkt frivilliges forhold til museet, men konsentrert oss om forholdet mellom museet og noen av våre sentrale målgrupper (barn, ungdommer og eldre).
- Historier som samles inn av barn og ungdommer i deres egen familie, fører til bedre forståelse blant generasjonene og en økt interesse for museets arbeid generelt.
- Museet har aldri den samme tilgangen til historier som baserer seg på samtaler innad i familiene, og disse historiene har en historisk verdi i seg selv.

- Temaet spiller en stor rolle når man ønsker å involvere andre – jo mer den andre er personlig interessert eller engasjert, jo større grad av involvering og medvirkning. Dette gjelder både for eksterne samarbeidspartnere og kollegaer ved andre avdelinger.
- Husk alltid *de sentrale faktorene* som må være på plass for å engasjere barn/ungdom og eldre i slike prosjekter:
 - a) Rammer må være tydelig satt og kommunisert, både internt og eksternt.
 - b) Gjennomføringen må være godt forklart og enkel (for eks. når tekniske hjelpemidler er en del av prosjektet).
 - c) Sluttresultatet av prosjektet – for eks. en utstilling – må være tydelig formidlet. Dette innebærer at deltakerne er klar over viktigheten av samtykkeerklæringen.
 - d) Gruppetilhørigheten er spesielt viktig for ungdommer. Det er tilsvarende avgjørende å skape et felles engasjement for prosjektet.
 - e) Å stille teknisk utstyr til rådighet for elever, er lite viktig: de fleste barn og ungdommer har god tilgang til tekniske hjelpemidler og foretrekker å bruke dem. Likevel bør museet ha noe utstyr tilgjengelig; dette med tanke på de elevene i hver gruppe som har behov for det.
 - f) Kollegaer ved institusjonen må kontinuerlig informeres og involveres får å få et personlig forhold til prosjektet, selv om de ikke er direkte involvert. Temaet er viktig, men også å be om hjelp til mindre oppgaver, som for eks. innlesning av en tekst.
 - g) Medvirkningsprosjekter tar mye tid, vanligvis vesentlig mer enn beregnet, og det må tas hensyn til internt.

Lenker til publikasjoner, veiledere eller annen relevant informasjon knyttet til prosjektet

<https://www.vestagdermuseet.no/sammen-om-fortellingen-enda-et-stort-samfunnsrolleprosjekt-2018-2021/>

<https://www.vestagdermuseet.no/ungdom-moter-movik/>

<https://www.vestagdermuseet.no/fortid-natid-og-fremtid-i-flekkefjord-slik-flekkefjaeringene-selv-opplever-den/>

<https://www.vestagdermuseet.no/hva-ville-du-bli-da-du-var-ung-bestemor/>

Regnskap

Prosjektregnskapet skal settes opp på en slik måte at det kan sammenholdes med innsendt budsjett. Tilskudd fra Kulturrådet og andre offentlige tilskuddsytere, herunder kommunale og fylkeskommunale tilskuddsytere, skal spesifiseres. Det samme gjelder bidrag fra samarbeidspartnere, sponsorinntekter/gaver, egeninnsats og eventuelt annen finansiering.

Avvik på mer enn 10% mellom prosjektregnskap og budsjett i søknaden skal kommenteres.

Finansiering av tiltaket		
Finansieringskilde	Kommentarer	Beløp
<i>Kulturrådet</i>		<i>1.200.000</i>
<i>Egeninnsats</i>	<i>Personalkostnader</i>	<i>2.266.800</i>
Totalt:		<i>3.466.800</i>

Utgifter	Kommentarer	Beløp
<i>Personalkostnader</i>		<i>3.086.378,63</i>
<i>Kjøp av varer og tjenester</i>		<i>380.421,37</i>
Totalt:		<i>3.466.800,00</i>

Revisjon

Ved tilskudd over kr 400 000 skal prosjektregnskapet kontrolleres av statsautorisert eller registrert revisor, eventuelt av kommunerevisjon eller annet offentlig revisjonsorgan. I tillegg til ordinær revisorgjennomgang skal det særlig bekreftes at regnskapsført tilskudd samsvarer med tilskudd i henhold til tilskuddsbrevet og at andre offentlige tilskudd er spesifisert i regnskapet.

Revisor skal være kjent med vilkårene som framgår av tilskuddsbrevet. Revisoruttalelse skal vedlegges sluttrapporten.